

Procedura postępowania wobec ucznia z zaburzeniami psychicznymi, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie

1. **Nauczyciel** zostawia klasę pod opieką pomocy nauczyciela lub pracownika administracji i **prowadzi ucznia** lub uczniów do pielęgniarki szkolnej.
2. **W przypadku ucznia, który nie chce dobrowolnie opuścić klasy, nauczyciel sprowadza pielęgniarkę do ucznia**, a sam z pozostałymi uczniami przenosi się do innego pomieszczenia.
3. **Ucznia szczególnie agresywnego zostawia się pod opieką pielęgniarki i innego pracownika szkoły** (nauczyciel lub pracownik administracji i obsługi), a sytuację **monitoruje dodatkowo** wyznaczony przez dyrektora/wicedyrektora szkoły nauczyciel.
4. **Nauczyciel informuje** o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach **wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego**, a następnie niezwłocznie wraca na zajęcia.
5. **Wychowawca lub pedagog/psycholog informuje dyrektora/wicedyrektora szkoły.**
6. Jeżeli stan ucznia/uczniów wskazuje na **zagrożenie zdrowia i/lub życia**, **dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa lekarza.**
7. **Wychowawca klasy lub/i psycholog/pedagog przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym uczniem**, o ile taki był, oraz ewentualnymi świadkami.
8. **W razie potrzeby wychowawca klasy lub pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do szkoły rodziców** (prawnych opiekunów) chorego ucznia i ewentualnego poszkodowanego.
9. **Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą, ustala się działania wobec chorego ucznia** (np. wizyta u lekarza, rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę i zespół klasowy) oraz **wobec poszkodowanego** (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, zadośćuczynienie) i **świadków** (rozmowy wychowawcze).
10. **Jeśli rodzice/opiekunowie prawni chorego ucznia nie współpracują ze szkołą lub podjęte działania są nieskuteczne, chory jest nieletni, a akty agresji są częste, dyrektor zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich.**
11. **Gdy chory sprawca aktów agresji jest pełnoletni, akty agresji są częste i stanowią zagrożenie dla innych uczniów, a działania szkoły i rodziców nie przynoszą pozytywnych rezultatów, zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie szkoły.**

Procedura postępowania w przypadku występowania w szkole aktu lub aktów agresji, przemocy, w tym cyberprzemocy itp.

12. **Nauczyciel** przyjmuje informację zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków i **w razie potrzeby** prowadzi do **pielęgniarki szkolnej**, klasę zostawiając po opieką pomocy nauczyciela lub pracownika administracji.
13. **Nauczyciel informuje** o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach **wychowawcę klasy lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły** i niezwłocznie wraca na zajęcia.
14. **Wychowawca informuje pedagoga/psychologa lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły**, o ile nie zrobił tego nauczyciel.
15. Jeżeli stan ucznia wskazuje na **zagrożenie jego zdrowia i/lub życia**, **dyrektor/wicedyrektor** lub **pedagog/psycholog wzywa lekarza**.
16. Jeżeli akt agresji/przemocy ma znamiona przestępstwa lub czynu karalnego **dyrektor/wicedyrektor wzywa patrol szkolny/policję** i następnie wdrażana jest procedura przewidziana dla takiej sytuacji.
17. Jeżeli akt agresji/przemocy nie ma w/w charakteru **wychowawca klasy lub/i psycholog/pedagog przeprowadzają rozmowę** z poszkodowanym (gdzie i kiedy zdarzenie lub zdarzenia miały miejsce, ich częstotliwość, dbają o dyskrecję) oraz przeprowadzają rozmowę ze sprawcą/sprawcami oraz ewentualnymi świadkami.
18. **Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do szkoły rodziców** (opiekunów prawnych) pokrzywdzonego i sprawcy.
19. Jeżeli **rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą**, ustala się **działania wobec sprawcy** (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę i zespół klasowy, kary rodzicielskie i statutowe jak nagana, obniżenie oceny zachowania) i **wobec poszkodowanego** (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, zadośćuczynienie) oraz **świadków** (rozmowy wychowawcze).
20. Jeżeli **rodzice/opiekunowie prawni sprawcy nie współpracują** ze szkołą lub podjęte działania są nieskuteczne, sprawca jest nieletni, a akty agresji/przemocy są częste, **dyrektor zawiadamia policję** (sekcję do spraw nieletnich, patrol szkolny) **lub/i sąd rodzinny i nieletnich**.
21. Gdy sprawca uporczywych aktów agresji jest pełnoletni, poszkodowani nie chcą składać wniosków o ściganie, a szkoła wyczerpała wszelkie środki wychowawcze i dyscyplinujące, zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie szkoły.
22. W przypadku, gdy sprawca agresji/przemocy jest nieznany, **dyrektor/wicedyrektor po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/rodzica** (opiekuna prawnego) ucznia poszkodowanego o możliwości zawiadomienia policji lub sam zawiadamia policję.

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego

1. Nauczyciel zostawia klasę pod opieką pracownika administracji, ucznia pod opieką pielęgniarki szkolnej lub pomocy nauczyciela, a o zdarzeniu powiadamia wychowawcę i/lub pedagoga/psychologa szkolnego; po wykonaniu tych czynności niezwłocznie wraca na zajęcia.
2. Wychowawca powiadamia pedagoga/psychologa, o ile nie uczynił tego nauczyciel.
3. Pedagog/psycholog lub wychowawca powiadamia dyrektora/wicedyrektora szkoły.
4. Dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wyznacza uczniowi odizolowane od reszty uczniów bezpieczne miejsce i wzywa lekarza, jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub/i życia.
5. Pedagog/psycholog lub wychowawca lub dyrektor/wicedyrektor wzywa do szkoły rodziców/rodzica (opiekuna prawnego) i informuje o zaistniałym zdarzeniu.
6. Jeżeli rodzice współpracują ze szkołą i stawiają się na wezwanie, z uczniem przeprowadzana jest rozmowa przez wychowawcę lub/i pedagoga/psychologa/dyrektora/wicedyrektora (ustalenie miejsca zakupu alkoholu lub/i środka odurzającego, wskazanie/opisanie sprzedawcy oraz omówienie form oddziaływań wychowawczych i kar), po czym następuje oddanie ucznia pod opiekę rodziców/rodzica (opiekuna prawnego) i sporządzenie notatki przez wychowawcę lub pedagoga/psychologa.
7. Jeżeli rodzice nie współpracują ze szkołą i odmawiają odbioru ucznia ze szkoły dyrektor/wicedyrektor zawiadamia policję (np. patrol szkolny lub posterunek dzielnicowy), gdy zachowanie ucznia daje powody do interwencji (np. jest agresywny) i ustala z policjantami sposób załatwienia sprawy.
8. Pedagog/psycholog, wychowawca, dyrektor/wicedyrektor ustalają formy oddziaływań wychowawczych i kar, jakie należy zastosować wobec ucznia.
9. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń przebywający na terenie szkoły znajduje się pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, stosuje się wobec niego procedurę przewidzianą dla przejawów demoralizacji.

Procedura postępowania w przypadku uzyskania przez nauczyciela informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków odurzających, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o zaistniałych faktach pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog lub dyrektor/wicedyrektor wzywa do szkoły rodziców/rodzica (prawnego opiekuna) ucznia i przekazuje uzyskaną informację.
4. Wychowawca lub/i pedagog/psycholog lub/i dyrektor/wicedyrektor przeprowadza/przeprowadzają rozmowę z rodzicami i uczniem (można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym).
5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, uczeń jest nieletni, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub/i policję (specjalistę ds. nieletnich).
6. Gdy rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą, ale są nieskuteczni i gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, skierowanie na terapię itp.), a ich zastosowanie wobec nieletniego nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub/i policję (dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji, co nie zwalnia szkoły z prowadzenia nadal działań wychowawczych).
7. Gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły skreśla pełnoletniego ucznia z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie szkoły.

U W A G A!

1. W przypadku uzyskania informacji, że nieletni uprawia nierząd, dyrektor szkoły obligatoryjnie wzywa policję. Prostytuowanie się w Polsce nie jest karane, jednakże karalne są związane są z nim określone kategorie przestępstw.
2. W przypadku uzyskania informacji o nieletnim będącym pod wpływem alkoholu nauczyciel powinien rozpatrywać ten problem nie tylko w aspekcie demoralizacji nieletniego czy naruszania regulaminu szkolnego, ale również pod kątem przestępstw związanych ze sprzedażą alkoholu nieletniemu.
3. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń narkotyzuje się, albo podejrzenia, że jest pod wpływem środków odurzających, nauczyciel powinien powiadomić specjalistę ds. nieletnich lub dzielnicowego, którzy w ramach zadań wynikających z rozpoznania osób nieletnich zagrożonych demoralizacją, podejmą działania zmierzające do rozpoznania i zwalczania tego zjawiska w wymiarze środowiska lokalnego.

Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy rodzinnej

- 1. Nauczyciel przyjmuje informację** zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków; zapisuje datę i godzinę zgłoszenia.
- 2. Nauczyciel informuje** o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach **wychowawcę klasy lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły.**
- 3. Wychowawca informuje pedagoga/psychologa lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły,** o ile nie zrobił tego nauczyciel.
- 4. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa lekarza.**
- 5. Dyrektor/wicedyrektor lub/i psycholog/pedagog, dbając o dyskrecję, przeprowadzają rozmowę** z poszkodowanym, o ile jest to możliwe (gdzie i kiedy zdarzenie lub zdarzenia miały miejsce, ich częstotliwość).
- 6. Pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do szkoły rodzica** (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.
- 7. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska karta”** i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza.
- 8. Dyrektor niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego** i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego.
- 9. W przypadku osoby nieletniej dyrektor/wicedyrektor zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich.**

Procedura postępowania wobec ucznia sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa oraz ucznia poszkodowanego i świadków

1. **Nauczyciel przyjmuje informację o zdarzeniu** zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków i w razie potrzeby prowadzi do pielęgniarki, a klasę zostawia pod opieką pomocy nauczyciela lub pracownika administracji i obsługi.
2. **Nauczyciel informuje** o zaistniałym fakcie **wychowawcę i/lub dyrektora/wicedyrektora** szkoły i niezwłocznie wraca na zajęcia.
3. **Wychowawca i/lub dyrektor/wicedyrektor informuje** o sprawie **pedagoga/psychologa** szkolnego.
4. **Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie** jego zdrowia lub/i życia, **dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa lekarza.**
5. **Dyrektor/wicedyrektor szkoły i/lub pedagog/psycholog szkolny** w dostępny sposób **sprawdza wiarygodność informacji, ustala okoliczności** (czy zdarzenie miało miejsce na terenie szkoły, czy było w czasie zajęć lekcyjnych, kto był sprawcą/sprawcami), zabezpiecza dowody oraz stara się nie nagłaśniać zdarzenia, a następnie wyznacza sprawcom i poszkodowanemu oddzielne pomieszczenia.
6. W uzasadnionych przypadkach **dyrektor/wicedyrektor szkoły wzywa policjantów z patrolu szkolnego** lub posterunku policji, którzy zabezpieczają ślady popełnionego przestępstwa, ustalają świadków zdarzenia, przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym i podejrzanymi.
7. **Pedagog/psycholog lub dyrektor/wicedyrektor wzywa do szkoły rodziców** (prawnych opiekunów uczniów) pokrzywdzonego i sprawcy/sprawców czynu, których informuje o zaistniałym zdarzeniu. Jeśli rodzice nie mogą przybyć do szkoły natychmiast, ustala się termin przybycia.
8. **Jeżeli czyn nie jest ścigany z urzędu dyrektor/wicedyrektor podejmuje decyzję, jakie środki wychowawcze i dyscyplinarne zastosuje wobec sprawcy/sprawców** szczególnie w sytuacji, gdy pokrzywdzony lub jego rodzice odmawiają złożenia wniosku o ściganie.
9. **W przypadku, gdy rodzice/opiekunowie prawni sprawcy odmawiają współpracy ze szkołą,** a nieletni sprawca sprawiał wcześniej problemy wychowawcze, **dyrektor/wicedyrektor zawiadamia policyjny wydział do spraw nieletnich i/lub sąd rodzinny.**
10. W przypadku, **gdy czyn sprawcy/sprawców ma znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, dyrektor/wicedyrektor lub patrol szkolny zawiadamia policję lub prokuratora.**
11. **Niezależnie od działań policji pedagog/psycholog lub/i wychowawca podejmują działania wychowawcze i terapeutyczne w stosunku do sprawcy/sprawców, poszkodowanego oraz świadków** zgodnie z procedurą stosowaną w przypadku aktów przemocy nie posiadających znamion przestępstwa lub czynu karalnego.

UWAGA!

1. **Czyny ścigane na podstawie kodeksu karnego na wniosek pokrzywdzonego:** art. 288 § 1 i 2 (zniszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy), art. 190 § 1 (groźby karalne), art. 197 (gwałt)
2. **Czyny ścigane na podstawie kodeksu karnego z urzędu:** art. 158 § 1 (udział w bójce lub pobiciu), art. 200 (nieletni do lat 15 - obcowanie płciowe), art. 207 (znęcanie psychiczne i fizyczne), art. 222 (naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza), art. 245 (wywarcie wpływu na świadka), art. 270 (podrobienie dokumentów), art. 278 (kradzież), art. 279 § 1 (kradzież z włamaniem), art. 280 (rozbój), art. 281 (kradzież rozbójnicza), art. 282 (wymuszenie rozbójnicze), art. 284 (przywłaszczenie), art. 286 (oszustwo)
3. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

Zespół Szkół Specjalnych nr 105 w Warszawie, ul. Długa 9

Procedury opracowały: Barbara Konecka, pedagog w ZSZS nr 54, Anna Skiba, pedagog w SSPP nr 1,
na podstawie materiałów Straży Miejskiej m. st. Warszawy

Procedura postępowania wobec uczniów często opuszczających zajęcia szkolne

- 1. Nauczyciel podejmuje próby dyscyplinowania ucznia, a jeśli one nie przynoszą pozytywnych rezultatów, informuje o częstych nieobecnościach ucznia wychowawcę klasy.**
- 2. Wychowawca powiadamia rodziców/rodzica (opiekuna prawnego) ucznia o sytuacji i podejmuje działania dyscyplinujące.**
- 3. Jeśli dotychczasowe działania nie odnoszą pozytywnych rezultatów wychowawca informuje o sytuacji pedagoga/psychologa szkolnego.**
- 4. Wychowawca klasy lub/i pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowy z uczniem.**
- 5. Jeśli działania te nie przynoszą pozytywnych rezultatów, wychowawca informuje o sytuacji zespół klasowy - ustalają strategię, formy współpracy i stosowane kary dyscyplinujące.**
- 6. Jeśli prowadzone rozmowy, kary i inne działania nadal nie odnoszą pozytywnego skutku, wychowawca klasy lub pedagog/psycholog wzywa do szkoły rodziców/rodzica (prawnych opiekunów) ucznia.**
- 7. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują ze szkołą, ustala się kompleksowe działania wobec ucznia (np. rozmowy, pomoc pedagogiczno-psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę, kary rodzicielskie i statutowe jak nagana, obniżenie oceny zachowania).**
- 8. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie współpracują ze szkołą lub działania są nieskuteczne, sprawca jest nieletni, a wagarów są częste, wychowawca lub pedagog/psycholog informuje o sytuacji dyrektora szkoły.**
- 9. Dyrektor szkoły udziela nagany nieletniemu uczniowi lub/i zawiadamia policyjny wydział ds. nieletnich lub sąd rodzinny.**
- 10. Gdy sprawca uporczywych wagarów jest pełnoletni i szkoła wyczerpała wszelkie środki wychowawcze i dyscyplinujące w stosunku do niego (rozmowy, nagany i inne kary zapisane w statucie szkoły), zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie szkoły.**

Procedura postępowania w przypadku znalezienia na terenie szkoły substancji przypominającej narkotyki

1. **Nauczyciel zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz zapobiega jej ewentualnemu zniszczeniu, ale nie zabiera jej z miejsca znalezienia.**
2. **Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zaistniałym fakcie dyrektora/wicedyrektora szkoły.**
3. **Dyrektor/wicedyrektor szkoły zawiadamia pedagoga/psychologa oraz wzywa policję lub policjantów z patrolu szkolnego/posterunku dzielnicowego, którzy w miarę możliwości ustalają do kogo znaleziona substancja należy.**
4. **Policjanci z patrolu szkolnego po rozeznaniu sytuacji zawiadamiają odpowiedni wydział policji.**
5. **Po przyjeździe policji dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog niezwłocznie wskazują funkcjonariuszom miejsce z zabezpieczoną substancją oraz przekazują informacje dotyczące szczegółów zdarzenia i dalej postępują zgodnie ze wskazaniami policjantów.**

Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki

1. **Nauczyciel niezwłocznie o swoich podejrzeniach informuje dyrektora/wicedyrektora szkoły.**
2. **Dyrektor/wicedyrektor szkoły zawiadamia pedagoga/psychologa oraz wzywa policję lub policjantów z patrolu szkolnego/posterunku dzielnicowego.**
3. **Psycholog/pedagog informuje o sprawie wychowawcę i pielęgniarkę. Do czasu przyjazdu policji uczeń przebywa pod opieką pedagoga/psychologa/wychowawcy lub pielęgniarki.**
4. **Policjanci z patrolu szkolnego podejmują na terenie szkoły odpowiednie działania i zawiadamiają właściwy wydział policji.**
5. **Po przyjeździe policji dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog przekazują funkcjonariuszom informacje dotyczące szczegółów zdarzenia i postępują zgodnie ze wskazaniami policjantów.**
6. **Pedagog/psycholog szkolny zawiadamia rodziców/rodzica (opiekuna prawnego ucznia).**
7. **Pedagog/psycholog i/lub wychowawca we współpracy z rodzicami (opiekunem prawnym) prowadzą później z uczniem rozmowy wyjaśniające i inne działania wychowawcze, czekając na dalsze czynności urzędowe.**
8. **Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie współpracują ze szkołą stosuje się procedurę dotyczącą demoralizacji.**